

Seniausios sodybos pastatai – gyvenamasis namas ir klijimas – statyti 1898 m.

Agluonėnų etnografinės sodybos restauracija ir pritaikymas viešosioms reikmėms

Jūratė PANCEROVA

Gargždų krašto muziejus baigė vykdyti Europos ekonominės erdvės (EEE) ir Norvegijos finansinių mechanizmų Projektų rengimo fondo paprojektį „Agluonėnų etnografinės sodybos restauracijos ir pritaikymo viešosioms kultūros, švietimo ir bendruomeninės veiklos reikmėms techninės dokumentacijos parengimas“. Šio paprojekto įgyvendinimo rezultatas – parengtas Agluonėnų etnografinės sodybos restauracijos ir pritaikymo viešosioms reikmėms techninis projektas.

Projektą bendrai finansavo Islandija, Lichtenšteinas ir Norvegija, taikydami EEE ir Norvegijos finansinius mechanizmus, bei Klaipėdos rajono savivaldybė. Bendra paprojekto vertė – 82 867 litai, iš jų 80 proc. sudarė EEE ir Norvegijos finansinių mechanizmų Projektų

RESTORATION OF AGLUONĖNAI ETHNOGRAPHIC FARMSTEAD AND ITS ADAPTATION FOR PUBLIC NEEDS

Jūratė PANCEROVA

For three years, Gargždai Area Museum is implementing the project “Restoration of Agluonėnai Ethnographic Farmstead and its adaptation for public, cultural, education and community needs” co-financed by the European Economic Area and Norwegian financial instruments. The project is targeted to preservation of the unique monument of wooden architecture in Klaipėda region for future generations and its adaptation for the cultural needs of the present day.

Agluonėnai Ethnographic Farmstead is one of the few remaining examples of wooden architecture of Lithuania Minor. It is a typical homestead (up to 10 ha) of a small farmer of Klaipėda region. The farmstead consists of a yard surrounded by a house, stable, stackyard and orchard. The oldest buildings which are the house and the stackyard were built in 1898. The farmstead became the museum in 1983. The house contains an exposition of the living environment and the lifestyle of the Lithuanian farmer of the end 19th-beginning 20th centuries; the stable houses exhibitions; the Agluonėnai Barn Theatre, the first barn theatre in Lithuania, functions at the stackyard.

Gyvenamajame name – stuboje – įrengta XIX a. pab. – XX a. pr. lietuvininko laukininko gyvenamosios aplinkos, buities ekspozicija.

rengimo fondo parama, 20 proc. – Klaipėdos rajono savivaldybės biudžeto asignavimai.

Agluonėnų etnografinė sodyba yra vienas iš išlikusių Mažosios Lietuvos medinės architektūros pavyzdžių. Tai tipiška Klaipėdos krašto nedidelio ūkio savininko (iki 10 ha žemės) laukininko sodyba. Sodyba vieno kiemo, kurį riboja gyvenamasis namas, tvartas, kluonas ir sodas. Seniausi sodybos pastatai – gyvenamasis namas ir klojimas – statyti 1898 m. Yra žinoma, kad 1921 m. sodybą įsigijo Jurgis Brechtas (1881–1954) ir Marija Jokumaitienė-Brechtienė (1883–1934). Paskutinė sodybos šeimininkė buvo jų dukra Marija (Marė) Vytienė. Po jos mirties 1981 m. sodybą su apyvokos bei ūkio inventoriu nupirko kolūkis ir 1983 m. joje atidarytas muziejus ir klojimo teatras. Atnaujinant sodybą gyvenamajame name – stuboje – įrengta XIX a. pab. – XX a. pr. lietuvininko laukininko gyvenamosios aplinkos, buities ekspozicija, tvarto patalpa pritaikyta parodomis rengti, kluone įsikūrė klojimo teatras (pirmasis sovietmečiu įsikūręs klojimo teatras Lietuvoje).

Dėl savo ypatingos autentiškos aplinkos sodyba tapo patraukliu kultūros židiniu. Joje jau dvidešimt penkerius metus veikia Klaipėdos universiteto teatrologų remiamas vietos vaidintojų klojimo teatras,

rengiamos istorijos, dailės ir tautodailės parodos, medžio ir pastatų suformuotoje uždaroje kiemo erdvėje vyksta Agluonėnų šventės, įvairūs vietos bendruomenės, rajono bei Klaipėdos regiono renginiai. Čia rengiami ir respublikiniai klojimų teatrų festivaliai – krivulės.

2004 m. Agluonėnų etnografinė sodyba įrašyta į Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registrą. Nuo 2007 m. sodybą perdavus Gargždų krašto muziejui, susirūpinta kasmet sparčiai blogėjančia šio kultūros paveldo objekto pastatų būkle. 2007 m. birželio mėn. Gargždų krašto muziejus pateikė paraišką EEE ir Norvegijos finansinių mechanizmų paramai gauti pagal antrąjį pavienių projektų kvietimą. Remiantis paprojekčio metu parengtu techniniu projektu, 2008 m. rugpjūčio mėn. parengta ir pateikta paraiška bendrai Lietuvos Respublikos ir Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų paramai gauti Agluonėnų etnografinės sodybos restauracijos ir pritaikymo darbams realizuoti. Tikimasi, kad gavus paramą bus restauruotas, išsaugotas ateities kartoms bei pritaikytas dabarties kultūros paslaugų poreikiams unikalus Klaipėdos krašto medinės architektūros paminklas – Agluonėnų etnografinė sodyba. ■

L. Valužienės nuotr.

Tvarto patalpa, pritaikyta parodomis rengti.

